

ph m và t ng thu nh p thu n các n c ang phát tri n. H t tiêu en c ng c coi là m t ch t b o qu n t nhiên và hi u qu trong các s n ph m th c ph m.

b. c thúc y b i nhu c u ngày càng t ng i v i h t tiêu trên toàn th gi i, d báo th tr ng tiêu dùng t i p t c có xu h ng t ng. Tình hình ho t ng c a th tr ng c d báo s ch ng l i, vì c m r ng m c 1,2% hàng n m trong giai o n 7 n m t 2018 n 2025 s t o th tr ng có qui mô d ki n lên 840 nghìn t n vào cu i n m 2025.

C. B : Th tr ng b toàn c u c d ki n s t ng tr ng giá tr m c 5,7% hàng n m cho n n m 2025 ch y u do xu th v nhu c u ch m sóc s c kh e.

d. S u riêng: Th tr ng s u riêng t i toàn c u d ki n s t ng tr ng 10,6% hàng n m cho giai a t n m 2021 n n m 2026. Nâng cao nh n th c l i ích c a s u riêng trong v n s c kh e, bao g m ch ng oxy hóa, ch ng lão hóa, ch ng tr m c m, ng n ng a ung th và duy trì l ng ng trong máu, ã thúc y nhu c u v s n ph m trên kh p th gi i.

3. c p trang tr i, t ng s n l ng cà phê (n ng su t trung bình t ng t 2,37 t n/ha lên 3,34 t n/ha) và s n xu t xen canh b sung s t o ra t ng doanh thu cao h n áng k (+ 43%). T n m th 25 tr i, cà phê n canh c c tính t o ra trung bình x p x 7.255 USD/ha/n m, trong khi canh tác xen canh s mang l i kho ng 10.340 USD/ha/n m (theo giá c nh trong 30 n m).

4. Chuy n i sang canh tác xen canh có th s d n n thi th i kho ng 25.000 USD/ha trong 13 n m u tiên. Kh n ng thu l (t c là t n th t trung bình nh n v i xác su t t n th t) trong cùng m t kho ng th i gian c nh giá vào kho ng 15.000 USD/ha. Kho n l này c bù p hoàn toàn b ng l i nhu n th c hi n t n m th 14 n n m th 19 (6 n m), nói cách khác, i m hòa v n t c sau 18 n m.

5. Chuy n i sang h th ng canh tác xen canh òi h i th i gian và ngu n l c. Phân tích Rol cho th y r ng vì c chuy n i nhanh chóng theo h ng a d ng trong kho ng th i gian 10 n m s d n n thu l và ch hòa v n vào n m th 28, trong khi ó n u chuy n i d n d n, theo chu k vòng i 19 n m c a cây cà phê s có Rol t giá tr đ ng trong n m th 15.

L ợ L t F K 0 { ~~ng~~ V U m

1. Chuy n i s n xu t cà phê c canh sang mô hình s n xu t cây tr ng xen canh a d ng s giúp t i t ki m n c áng k . Cà phê n canh trong i u ki n t i tiêu quá m c hi n nay tiêu th kho ng 1,12 t m³ n c m i n m t i Tây Nguyên. N ut t c nông dân t i u hóa l ng n ct i trong k ch b n này, thì có th t i t ki m c kho ng 290 tri u m³ n c (t ng ng gi m 26%).

2. i v i canh tác xen canh a d ng hoàn toàn trên các n v t phù h p (cà phê, tiêu, b và s u riêng) và ch tr ng cây n qu và tiêu trên các n v t khan hi m n c, t ng nhu c u n c Tây Nguyên c tính vào kho ng 720 tri u m³/n m. Trong tr ng h p này, tính n n m th 19 có th t i t ki m c 407 tri u m³ n c so v i m c hi n nay (t ng ng gi m 36%).

3. T i u hóa vì c s d ng n c i ôi v i t i t ki m chi phí lao ng và n ng l ng. Hàng n m có th t i t ki m c kho ng 38 tri u USD. Trong t ng chi phí t i tiêu, 42% dành cho lao ng và 58% dành cho n ng l ng.

4. So v i s n xu t cà phê n canh, canh tác xen canh hoàn toàn s mang l i l i ích v h p th carbon m c 82%. Kh n ng thu gi carbon i v i cà phê n canh s t 3,80 tri u t n c p c nh quan vào n m th 30. i v i h th ng xen canh, con s này s t ng lên 6,91 tri u t n c p c nh quan.

Chi ẦQ ợ chuy ợ ợ

1. th c hi n chuy n i nông nghi p này, c n th c hi n m t ch ng trình ào t o quy mô l n cho cán b khuy n nông c a nhà n c, các nhà nông h c và nông dân khu v c t nhân k th p v i v i c nâng cao nh n th c th ng xuyên thông qua các ch ng trình truy n hình ng n và ng gi n

gi thích các v n v l i ích kinh t - xã h i và môi tr ng c a vi c tr ng cây a d ng. Song song v i ó, c n ut vào các v n m chuyên nghi p, c ki m nh ch t l ng s n xu t cây gi ng cà phê, tiêu, b , và s u riêng.

2. D ki n ut cho m t ch ng trình dài h n nh v y c tính kho ng 638 tri u USD trong vòng 20 n m. M c dù con s này có v cao, nh ng nó ch t ng ng v i kho ng 60 USD cho m i h nông dân m i n m (gi s m i gia ình có 1 ha) ho c t ng ng 1.200 USD cho m i ha trong 20 n m.

3. M c dù chi phí ut cho m i nông dân có th t ng i th p, nh ng vi c chuy n i nông nghi p s khi n thu nh p c a ng i dân b th p i so v i tình hình hi n t i. Ch sau n m th 18, nông dân s b t u có l i nhu n r òng.

Ki Ǻ ngh ĩ

1. Kinh nghi m t các d án tr c ây cho th y vi c áp d ng các ph ng pháp t i t i u (s d ng n c ít h n) c n nhi u th i gian nh ng th c t cho th y là n ng su ng c h t l ng s n ph m cà phê không b nh h ng. Do ó, ây s là chìa khóa trong vi c chuy n mô hình xen canh c xu t thành m t mô hình kinh doanh c th và n gi n nh m m ế ích truy n thông trong ó nh n m nh rõ ràng v l i ích tr c ti p v kinh t - xã h i c a trang tr i. i u này có th s d kêu g i ng i nông dân thay i t duy, h n là s d ng thông i p t i ki m n c v i l i ích c a ng ngườ h ngu n.

2. Nghiê n c u này ch ra r ng i v i m t vòng i cà phê là 25 n m, thì chu k tái canh t i u là 19 n m. Hi n t i, nông dân th ng ch tái canh t